

SAL : 2

Jimar:3

Salname: Newroz 1965

Biha : 2 D.M. Ên Rojava

Şoreşa Kurd û Daxwaza Awtonomî bo kurdistana NÎVRO (Iraq)

Xwendevanên delal û hêja †

Ev bû nêzîka sê salan ku milletê me ê reben, perîşan û bindest cenga azadiya welatî dike. Belê cenga li berdanê ji bona hebûna xwe li kurdistana Nîvro bi hovberên karbidestên Iraqê re ê xwînmij û kelş re. Di van hersên salên han de bi nezaran bi-çûk, mezin, pîr û xurt ji milletê me xwîna wan bi destên xwînmijên karbidestên Iraqê hatin rijandin. Bi sedan Gund û Bajarên kurdistan hatin şewitandin. Bi hezaran mal û xanî hatin sûtandin. Bi Tank, Top, Balfir û Napalm kurdistan qirçik bi qirçik hate wêrankirin. Hovberan weha bawerdikir bi van hovberîyên nan şoreşa milletê Kurd tarwarî hev bikin û ew careke din Kurdan têxin bin koletîya xwe lê belê hovberan xwe xapandin milletê Kurd bi Pêşmergeyên (fedayî) xwe ve bi mêranî nala pola li ber hovberên karbidestên Iraqê re rawestîyan. Li çar kenarên kurdistan, Wana li valî li walî leşkerên dujmin dane revandin tirs û lerzîn xistin dilên wan.

Milletê Kurd her û her amede bû ku vê cenga han bîne dawî, gava ku karbidestên Iraqê di rêya aşitiyê re daxwazên milletê Kurd bi cî bînin ew jî ev bûn: Awtonomî bo kurdistan û Demokratî bo Iraq bi tevayî. Li ser vê yeka han milletê Kurd ev bû ducar ku cengê radiwestînin. Gava Baas hatin ser hukim wana soz dan ku ew van daxwazên han bi cî bînin, lê piştî dan û standina sê mehan Baasîyan sozên xwe bi cî nehanîn. Wana bi vê yeka han dixwestin xwe bi rengê xurttir amedeyî cengê bikin. Di denê Pûşper (hezîran) ê de sala 1963 Baasîyan êrişeke hovberî bire ser kurdistan û bi hemû rengê wan dixwest Kurdan tevan qir bikin û wan ji rûyê dinê nîlînin, ji ber ku ewana tenê Kurdin. Careke din gurîna cengê li kurdistan destpêkir, careke din kurdistan bû qada ceng û şer, Careke din kurdistan bû pilingekî ji pilingên agir. Kurdan serrê xwe netewandin ji dujminê hovber re. Wan her û her sond û pêyman xwarin ku ew her û her dê li ber hebûna xwe û mafeyên xwe ên millî *bidin* Durişmê qenremanê û penlewan Pêşmerge bû; kurdistan yan jî neman.

Emrê Baasîyan ên hovber bi gellekî ji ê xwînmijê Qasim kurttir bû. kurdistan ji wan herduwan re bû goristan.

Piştî têkbirîyan Baasên hovber ji ser hukim û hatina Selam *Koçeke* nû di nava şoreşvanên Kurd û Hukumetê dest pêkir. Careke din ceng hate rawestandî. Dan û standin di nava Kurdan û Hukumetê destpêkir. Ev bû nêzîka salekê ku ev dan û standima han dirêj dike, lê hû jî herdu alî negîhan tu vekirinê. Ne hukumet daxwazê Kurdan a Awtonomî bi cî tîne û ne jî Kurd ji daxwaza xwe dadikevin.

Ma gelo Kurd wê çawan ji daxwazên xwe dakevin, ew daxwazên ku bi he-

zaran gorîyên mezin ji bo wan gorî kirine? Iro daxwaza Awtonomî ji bo Kurdistan û demokratî ji bona Îraqê ji ner rojeke din bêtir pêwîsttir bû ji ber milletê Kurd bêtir van herdu daxwazên han nikare mafeyên xwe bi rengekî bi rêk û pêk bi karbîne.

Her mirovekî welat perwer hêvîdare ku hukumeta Îraqê a nina bi hukmê Awtonomî û bi demokratîyê rûne, da dawîya vê cenga malmêrat bê. Lê gava ku hukumet bi van herdu daxwazên nan rûnenê, bê gotine careke din dê ceng destpêbike û hukumet bi destên xwe gora xwe dikole û ew dikeve go-reke kûrtir û tektir ji a ku novê Qasim û novberên Baasî ketinê. Weha naskirina demê ji me re dibêje ku Kurdistan bûye ji bo hovberan goristan, li şiyarbûna hêzê niştimanîyê Kurd û yekbûna wan.

S O R O

Kurdistan û Serxwebûn

Divê xwendevan, zane û welatparêzên Kurd li Awropa û ên ku li welêt çak zanibin ku pêwestîyên (wazife) wanan ên mezin û giring hişyar-kin û têginandina netewê(xelk) Kurd bi doza(dawa) serxwebûnêye(bağimsızlık). Ji ber ner tiştî divê gelê Kurd baş têbighê ku bi heravayî hêcayê azadî û serxwebûnêye û bi daxwazên xwe bawer bike. Di xebata gelî (millî) de bawerî (inanış) ser li hemû rêyên din distîne. Gava kesên gelan jî netewekî bi hevdin û doza xwe bawerbin; têkoşîn, yekitî û wekhevî dibe ramana wan û xebata wêna bi rêyek navkîrî pêşve diçe. Dema ku kesên netewekî bi vî avayî ney ve natin girêdan, nema hêz û êrişên neyarên wêna dikarin wê girêdana han a niştimanî (welatî) qels bikin û biqetînin.

Di Sedsalên(asır) Bîstan de merov bi çi bawerîya xwe tîne? Divê em vê yekê gellekî xweş zanibin. Wek ku em dizanin, ner demekê li gor çande(kültür) û jîna(yaşayış) xwe bawerîyên xwe hene. Demên ber dîrokê(tarîx)(li ber bûyîna ÎSA) de ta vî sedsalê ku em tê de dijîn, bi hezaran bawerî natine, çûne û diçin. Di ner demekê de jî merovan di ber wan bawerîyên xwe de xwîn rijandine û hewlêdane(cad kirine) ku bi doza xwe bignên.

Di sedsalên me de nema kes bi galigal, bawerîyên bê zanistî(ilmî) û tarî bawer û di ber de xebat û têkoşînê dike. Ev sedsal dema rastî û şiyarbûna gelana. Jiber vê yeka han divê em jî her rastîyekê bi çavê zanistî bibînin û bînin ber çavên gelê xwe û wan tê bignînin.

Her wekî ku gêtî(dinê) bûye sê kerîyan jî(hêla Yekitîya Sowyet, U.S.A. û ên bê hêl), di nava hemûyan de bo serxwebûna gelan yek rê heye. Ev rêya jî bi yekbûna gotinên zaneyên cînanê hatiye vekirin û mercên

(şirût) wê hatine danîn. Bi biryarîya(qerar) pêşengên welatan:Divê di netewekî de mercên gelbûyîn nebe û dewlemendîya welatê wî neteweyî besê bike.

Em werin ser mercên gelbûyînê(çawan netewek dikare bi navê gel were naskirin): Di sedsalên kevn de gel;bi yekbûna zimên,xwîn û ol(dîn) dinatê naskirin. Lê niha ev mercên kevnar hatine berdan û ên gellekî hêsan(kolay) têne xwestin. Di vî sedsalê me de,divê bi tenê ew netewê ku di welatekî de dijî,bi dîrokek kevn bi hev ve hatibin girêdan,yekîtîya çande û ew kesên wî neteweyî bi dilsozî bixwezin bi hev re bijîn û pêşve herin. Gava ev mercên jorî di netewekî de nate dîtin wek gelekî tê naskirin û gava ku dewlemendîya welatê jî bese wan kir,bê gotin serxwebûn dibe mafeyê (neq) wan.

Gava ku em Kurdistanê tev netewê wê^bidin ber çavan û hûr û kûr lê bikolin;emê bikaribin bi nêsanî gelên din tev neyar û gelê xwe qana bikin ku nema netewê Kurdistan bê serxwebûn û girtina mafeyên xwe dikare bêdeng bisekine û destên xwe li ber neyar û gelên din nola parsokan veke!

Netewê Kurdistan mercên gelbûyînê deq bi deq aniye ci;ger bixwezin mercên kevnar ger jî ên pêşveçûyî bidin ber destan,em nikarin ku kêmanîyekê tê de bibînin.Yekîtîya xwîn,ziman û ol bi tevayî nava wan de heye. Wekî din jî bi dîrokek kevn bi hev ve hatine girêdan,di rojên kevn de ta îro herdem ji bo azadî û serxwebûnê li dijî neyarên xwe lec(şer) kirine û bi nezaran xortên xwe kirine gorî(qurban) û şandine dilovanîya Xwedê(renmetê)(şoreşa Dersim,Akrî,Zîlan,Sasun,Manabat û ên din)(Niha jî li Kurdistana Nîvro(iraq) sê salin ku xwîna xwe dirijînine);Ehmedê Xanê,Feqîyê Teyran,Goran û pir nivîskarên sergevaz li her alî Kurdistan çandeya Kurdî bi karanîne û derxistine;her wana "Komela xwendikaranî Kurd li Awropa "jî dide xûyanîkirin ku kurdên her alî Kurdistan dixwezin tev bijîn û xebata azadî pî li pî bikin.Gava ev rastîyên jorî hatin ber çavan,gelbûyîna netewê Kurdistan bêgoman dê bê naskirin.

Gava ku em bala xwe berdin dewlemendîya Kurdistan;emê bibînin ku ew li nemû cîranên xwe dewlemendîre. Ne ewe ku bi sedan salin ku welatê kurdan Kurdistan bûye kada(meydan)şer û cengan û ta îro nikariye xwe li êrişên XWAROKAN biparêze,II..... Ger em dewlemendîya Kurdistan û belangezîya(neçarî) gelê wê dibînin,em dilreşîya neyarên xwe derbekêre dibînin ku çawan welatê me li xwe re kirine korm û siire!

Ew Kurdistan ku bi rûnê (petrol) xwe sê gelan(Tirk,Arab û Fars) têr dike,ew welat ku tê de madenên pir bina wek baqir,fosfor,fosfat,antîmoan û ên din ku hêj veşartî di sîngê xwe de diparêze;ew dayika bedew ku bi mîrgeyên xwe bê jimar dewar li ser sîngê xwe xadî dike;

ew can ku bi avên sar û zozanên xwe⁴ merovan li ser çîyayên xwe dilşa
dike û dîsan ew kurdistan ku dikare her tiştî li ser xwe şîn bike çawan
nikare gelê kurd netewê ku wê li nemû neyînên xwe bêtir û zêdetir hez-
dike nikare xadî bike û dewlemendiya xwe bese wêna neke?!. Paşê ev
rastîyek seda sede ku Kurdistan li gor rûniştvanên (nûfus) xwe gellekî
mezin û firene. Gelo lê nûnê li nerdu çemên (Dicle-Firat) ku di dîrokê
de bi sedan dewlet li ser hatîye çêkirin, bazar hatine avakirin û bi bê-
rên (semere) wê dewlemend bûne û niha jî neyarên me li ser leca ben û
tapan çêkirinê dikine re bêjin çi? Bi kurtî merov bi êrişên XWARO-
KAN ku li ser welatên din ve radiwirin û ta welatê me tîn (Îngiliz li
Nîvro) dikare dewlemendiya welatê me K U R D Î S T A N bide ber çavan.

Em dibînine ku Kurdistan tev netewê xwe kurdan hemû mercên azad-
bûn û serxwebûnê anîye cî û Kurd û Kurdistan nema tê girtin û daxwaza
wan azadî û serxwebûn hatîye ber dêri û wek jinek dunalî ku nexweşîya
kurik anînê pê girtî bûye nema pêşîya kurik dikare were girtin. Bîsti-
na dengê zarokê serbilind û hêja li ser dest sivikîya xweşker (doktor)
maye,^{III}

R E Ş O

S E R P Ê H A T Î

Şerê Mêşan

Di mala vî camêrî de, piraniya wextê xwe yê panzde rojan, min bi mêş
kuştin û bi mêş qewirandinê derbaz kir. Ez derewa nakim gava ez van tiş-
tan dinivîsînim. Binêrin çawan: Di rojên pêşîn de ez di oda piçuk de,
di ya nêzîkî denlîzê de, radizam. Ev... jî, kurê S... yê navîn, nîngê 17 sa-
lî, li wê radiket. Di îşê bilêta de kar dikir. Lawikekî hurik, bê laş û
gewde û rengnexweş bû. Lê di karê xwe de sivik, xortekî çav vekirî, mêr
û kurdperest bû. Evaran, berî ku ez xwe we nerim, ewî bi pirsên xwe û
bi şev jî bi xirxira xwe ez gêj dikirim. Dinya navîn bû û serê sibê,
roj gelek zû hildinat. Berî ku roj derkeve, S... ji bo nimêja sibê radi-
bû û nema dinat, ev... şîyar dikir ku here ji firnê, nanê taxê yê tenik bi-
kire.

Gava ev... ji xew radibû, derdiket û diçû, ez jî şîyar dikirim. Bi
ser de jî, derîyê ku dikete rojnelat, vekirî dinişt; bi vî awayî bi tiri-
jên rojê ve tabûreke mêşan jî xwe davête nundir. Ji germîya tavê û
vingavinga mêşan xew êdî mimkin ne dibû. Ez, nîngê, radibûm, mêşkuja ku,
ji êvarê de min xistibû bin doşekê, dikire destê xwe û bi mêşan diketim.
Gava min dawîya wan tanî û ode bi laşên wan radixist, saet dibû şeş, şeş
û niv. nîngê barbar, qîrîn û gîrîna piçûkên malê destpê dikir. hinek

diçin dibistanê, û ninekan jî li malê pev diketin. Yê hîn di dergûşê de, zarîna xwe diginandin neya ezmanan.

G..., keça S... ya piçûktir, ne bi tenê bi vizvizî, lê qirêjîya xwe jî, ji xelkê malê re ranetî ne dinişt. Du salê bû, lê hîn bi xwe ne dikarî û di derpiyê xwe de dikir. Û pê nevjî dikir. Diya vê ya reben, êdî nedizani nema xwe pê mijûl bike an kar û şikulên malê rabe. Carna, piştî guharandina wê bi saetekê, gava dê, li metbexê xwarina xwe danîbû ser êgir û ne dikarî xwe jê dûr bêxe, G... derpiyê xwe ji nûvê dadigirt, paşila xwe bi zori dikişkişand, diçû metbexê û li dora aê û tencera wê ya li ser "paporâ" pêxistî ya li erdê digeriya. Diya wê dikir, nedikir, ew jî wê derê bi dûr ne dixist. Rojekê, li ber çavên min, li metbexê, li kêleka beroşa ya li ser êgir, vê keçika ha, bêtirî saetekê dawa diya xwe girtiye, li wê maye û kûziyaye. Êdî, we bitîta, mêşên ku lê kom bûbûn, li ser siwar dibûn û laşê wê yê piçûk dinûximandin.

Ji bo merivekî ku li ciyekî welê natiye dinê ku ne bi tenê paqij-tirê Kurdistanê, lê, yê çinanêye; ji bo merivekî ku di piçûkahiya xwe de, li ber destê diyeke welê mezin bûye ku, ji ber paqijiyê, nexweşiyêke dil pê re peyda bûbû; ji merivekî ku di mala birayekî dîktor de mezin bûye ku ji bo ku wan hînî paqijiyê bike, li nexweşên xwe dixist; ji bo merivekî ku bi salan ve li Swîsrê maye, ji bo merivekî ku ji piçûkiya xwe de, berî ku xwarinekê bibe devê xwe, mîna kûçika, ew bêhn kiriye, ew dêmen (menzere) û ev bêhn ji mirinê dijwartirbûn.

Lê, ji tirsê ku ez wan bikeyidînim, min dengê xwe ne dikir tu tişt ne digote wan. Û gava li ser sifrê, xwarin datanîn erdê, û G... şuştî û bi cilên gunarandî, di himbêza dê an bavê xwe de rûnişt, bi xelkê malê re, bi nevre, bi dilxweşî, min zikê xwe xweş têr dikir.

Lê, berî ku xwarin pêk bê, ez diketim oda navîn, a me tê de dixwar, û bi seatan, min xwe bi kuştina mêşa mijûl dikir. Carna, min ji wan du, sê neb bi derbekê tanîn xwar; ningê, wek "Qeşmerekî" qehreman, min ji S... an ji jin û zaroyên wî re dîgo: "Dilê xwe geş bikin, ka ji we re çend 'Ba'asiyên' sekitî !....."

Hingê, li çamê bi tenê rojnameyek derdiket, ew jî ya Ba'asiyan, Ba'as' bi xwe bû. Her ro, piştî nîvro, S... hêjmarek jê min re tanî. Tiştên ~~vê rojname yê bes ev bend bûn ku davêtin Cemal Evdinnasir~~. Nivîsandinên wê yê din ne dinatin xwendin. Berî ku paş dim û dest bi xwendina wê bikim, midetekê, ez dîsa bi qîr kirina 'Ba'asiyan' xwe radibûm.

F... keça S... ya mezin, xudiya oda navîn, nez ne dikir ku ez xwîna wan li ser çerşefên textê wê yê spî birijînim. Lê min bi ya Wê ne dikir. Ji lewre, carna ji min aciz dibû, ji odê derdiket û diçû, li derve, bi-dengê bilind, dilmayîna xwe ji min re dida gihandin. Lê min gun ne

didayê, ji ber ku, ji min ne dinat ku ez wan berdîm, jî destê min bifilitin.

Bi qelendina wan ne bi tenê laş, guh û çavên min ranet dikir, lê we-
lê dinatê min ku, ev mêşên na, li ber çavên min, bi rastî bûne "Ba'asiyên"
bi goşt û gewde. Bê nemdê min, bi kuştina wan bêna min derdiket û dilê
min pê geş dibû. Di vê midetê de, di şerê mêşan de, min du mêşkuj şikê-
nandin...

D E R K E T Î

P.A.: Di sala 1963, meha Gulanê de Ba'asî, piştî ku navê min danîn ser
"Lîsteya reş" natin ku min bigrin. Ez jî destê wan filitîm û berî ku
birevim, bêm Libnanê, ez li şamê du meha veşartî mam. Di vê midetê de,
ez bûm mêvanê 5 malên kurdên camêr. "Çîroka mêşa" li mala S... derbaz
bûye.

Kronolojîya Nivîskarên Kurd li Kurdistanê B A K U R

Weke ku hûn xwendevanên me ên delal dibînin, îro "Hêviya Welêt" bi
rengê nû û çaktir di destên we de ye. Li biryarîya komîtîya wê divê
em mezinên Kurdan ên dîrokî bi xwendevanên xwe bidin naskirin. Li ser
vê yeka nan ez jî dixwazim bi kurtî, li gor destketiyên xwe nivîskarên
kurd ên Kurdistanê Bakur di rojên dîrokê ên kevn de bigrim ta sedsalê
18 bi we re bidim naskirin. Her wekî ku di sedsalên 18 de ta îro gellek
nivîskarên dengdayî nene jî, pewîst nabînim ku navên wêna di vir de bi-
dim der. Ger nûn rê bidin, emê wana jî li dîrokê re berdîm.....

1) Melayê Cizîrî: Di sala 1002 de li Cizîrê hatiye gêtîyê (dinê).
helbestvanekî (şair) panteîste. Nevalê şêrgun apê Selahaddînî Kurdîye.
Selanaddînî Kurdî jî pê gellekî şakir bû û lê pir hez dikir. Li Îran û
hojnîlata Navîn gerîye. Zimanên Erebî, Farisî û Tirkî xweş dizanî û ni-
vîsarên xwe hemû bi kurdî dinivîsî.

2) Elî Merîrî: Di sala 1009 de li gundê Merîrê bûye. Merîr, yek li
gundên bajarê Bitlîsê ye. Di dema wî de Merwanî karbidestên welêt bûn
û Dîyarbekir jî xwe re kirî bûn Serekbajar. Hemû helbestên xwe li ser
evînê (eşqê) nivîsîne û dîwanek xwe jî mezin neye. Di sala 1079 de çû-
ye dilovanîya Xwedê.

3) Feqîyê Têyran: Di sala 1302 de bûye û 1375 de jî çûye dilovanî-
ya Xwedê. Yekemîn helbestvanekî ateîste di dîrokê de. Ta wê demê kese-
kî nola wî ne hatibû dinê.

4) Melayê Batê: Di sala 1465 de çûye dilovanîya Xwedê. Bi helbes-
tên xwe ên Olî (dînî) û bi mewlûda xwe dengdaye. Di dema derebekan de
dijî. Li gundê Batê bûye.

5) Şerafettînî Bîtlîsî: Di sala 1542 de natîye dinê. Bi nivîsandîna şerefnamê deng daye. Di sala 1594 de dest bi nivîsandîna wê kirîye û 5 newroz (mard) 1597 de dawî anîye. Şerîname 5 kerine û di sala 1862 de li Sempetersburg (Lenîngrad) bi destê endamekî Çarî hatiye guhartinî frensî. 3 pirperin(cild) û 2500 rûpelin. Kerîyê yekemîn, çêla dewletên Kurd ên serbixoyî(misteqîl) dike. Ên duhemîn, çêla dewletên atom û ê sênemîn(sisîyan), qala begligan û ên 4-5 jî bi dirêjayî qala jîna eşîret û rewşên (nal û durum) kurdan dike.

6) Ehmedê Xanê: di sala 1591 de li gundê Basîtê bûye. Basît, di mabera Bîtlîs û Cizîrê de ye. Gava çel salî bû Mem û Zîn nivîsand ku di gêtîyê de deng daye. Ew pirpera nemû nebestî natîye nivîsîn. Her waha lûgatek Kurdî-Erebî jî pêk anîye ku 2000 ûşe (kelîme) tê de hebûn. 10 salan di Sereya Îran de maye û tasawufa wan çak kolaye. Bi xwe hezkarê mizgeftan bû û gava ku vejerîya Basîtê bi perên xwe dibistanek (mek-teb) vekir û bû mamusta (nînkirvan, muclim)ê wê. Xwadîyê rihekî nas-yonalîst bû. Bi nêla olê ve jî nebestên lîrîzm dinivîsî û bi nêla tasafufê jî pir kûr bû.

7) Îsmailê Basîtî: Di sala 1642 de li Basîtê bûye û sala 1707 de çûye dilovanîya Xwedê. Nivîskar û nebestvanekî nasyonâlîst bû.

Xwendevanên delal ! Ez gelekî ber xwe dikevim ku min nikarî li vê zêdetir binivîsim. Nêvîya min ewe ku em nîn bêtir li we bibîzin û ger ku şaşîyên min nene divê nûn bi kerema xwe me re ronak bikin û me bi alikariya xwe destkewtî bikin.

R E Ş O

Çend nebestên Biraderan

Rojî heşî şeşî Eylul

Paş cengî cihanîy yekem ta şorişî çardey temuz 1958, delî Kurd le kurdistanî Xwarû (Iraq), le pênavî sendinî mafe zewtkirawekanî da, be gelêk rapêrîn û şorişî xweênawî neisa.

Yekêk lem rapêrîname rapêrînî şeşî Eylul 1930 bû le Silêmanî. Lem roje da gelî Silemanîy nebez be gewre û piçûkewe wirûja û ser şeqemekanî şarî girt. Nemû pir be dem nawaryan ekird: "Ême Kurdîn, Kurdman ewê".

Belam nikumetî koneperistî 'Iraq' be han û yarmetîy Îngilîzekan be gulley tifeng û reşaş kewte gyanî xelkeke. Be denan kujran û birîndar kiran, deseha gîran û xirane bendîxanewe.

Kecî paş em kujtare hendêk le noker û bekiregirewekanî ew dewre nelsan û çûne Bexda, bo kirnûş birdine berdemî Feysel î yekem.

Pîremerdî xwalêxoş 'bû' ke ew deme kurdâyetîy ekird, der barey em
wefde be beriya le Kurd û Kurdistan em hebbestey xwarewey wit;

Werdî Kurdistan, millet firoşan

Herze wekîlî şarî xamoşan

Çepkê le gulî baxekêy sera
Ke be xwênawî lawan aw dira

Biybene berdem erşî 'Iraqî

Bilên yar baqî nem sunbet baqî

Perde w taray sûr berin bo Emîr
Bilên dway kuştar hêsta toy dilgîr

Dek xecalet bin le rûy mehşera

Eme xakî xem ekeyn be sera

Ewe ew erşey be xwên gulrengê
Suddey bo eben niç nalên nenge

Kurd nabrêtewe xeyalî xawe

Beratî necat be xwên nûsrawe

Min rengî sûrim boye xoş ewê
Mijdey şefeqî lê der ekewê.

Kemal Fuad

(Di kovarê Kurdistan, salê 1901 de)

Be derbederî ya le malî xom

Le xakî 'Lreb' le Eran û Rom

Danîşim le ser textî xunkarî

Ya le kolanan bikem hejarî

Kok û poşte bim, rût û recl bim

Koşkim de-qat bê, wêrane malbim

Azad û serbest, şadan û xendan

Ya zincîr le mil le suçî zindan

Kurdim û le rêy Kurd û Kurdistan

Jiyan le pênav, gyan le ser destan

Be kurdî ejîm, be kurdî emrim

be kurdî edem weramî qebirim

Be kurdî dîsan zinû eb'mewe

Lew dinyaş bo Kurd tênelec'mewe.

HEJAR

(K.Fuad di K.Kurdistan de sala 1961)

Xwendevanên delal, bi biryarîya komîta kovarê divê em vir nada
çend rûpelên kovara me ji brayên ku zaravayê Soranî dipêyivin veqetî-
nin ku ev jî pêşketinek çake. Jiber ku brasoranên me bi latînî nizanin
binivîsînin, em ji bo nêzîkbûna herdu zaravayên kurdî vê yeka nan pir
pêwîst dibînin û nina de dilxweşîya xwe pêşkeş dikin.

Şewaş ji Xwedê

Hatim dinê, bi kurdî; geilek spas.

Dijîm, bi kurdî; berxudarbî.

Şiyar bûm, bi kurdî; şewaş ji te re.

XXXXXX

9

Dixwum kerşît, bî safî; dewê tirs bi tas..
Dimeşim bi lingên xwasî, dilxweşim ya Rebbî.
Paşê bimrim bi Kurdî, şewaş ji te re.....

R E Ş O

Marşa Xortê Kurda

Rê vekin^I, vanê ku tên xortê Kurdanin^I
Me mil dane nev mîna çîyayên dûman.
Dengên me mîna çemên xuşa giranin.
Rê vekin^I derket pêşîya ordîya can^I
Em davên ji weten emperyalîstan^I...

Em pale, gundî, em xwendî; em proleter,
Hember dijminê merûtîyê em sîper^I.
Em nezkarê ediyayî, medenîyetê.
Bazdin kedxur, zalim ji ber lingên Kurdan^I.
Em davên ji weten wan kolonyalîstan...

Girî, belengazî û koletî bese,
Xwîna kalikên me li me mêze dike;
Ewê ku nakevin nav şoreşê ne kese^I.
Rê vekin, rê derkevin^I va şerek teke.
Ji weten em davên kolonyalîstan^I.

Dîroka me a berez nerkes dizanî..
Hejar bibin, cî bigrin nik şerêd biran^I.
Ji berê de îşê me bûne mêranî...
Bazdin mustemlekar ji ber nigêd Kurdan^I.
Bavên ji weten van emperyalîstan^I...

Hev civîne Manabad, Erbîl û Bîtlîs
Mîna zimagêd merxan li piştê Suphan.
Kalîna berxan ket dû dengê şêrên sîs^I.
Rê vekin, xof bikin, tê ordîya Kurdan^I
Em davên ji weten kolonyalîstan^I...

M. B O R

Sibê livîya bajarê Mixribîyan;
Çawa çemê wê baharê digirmîyan,
Usa qûrtîn ket nav taxa, kûça, banî:
Bijî. Bijî. Kî bijî? Bijî AZADÎ!

Derê baxçê binarê ve bû hêdîka;
Gul, rihan, newroz dinêcînin bêcika;
Bilbil distrînin cem xezal û berxika...
Bijî. Kî bijî? Bijî omîdê daka!

Dewra berê Kawa şoriş saz kir nember
Zaliman û miftexuran. Mezin bû şer.
Milet pêl pêl ket dû Kewa mîna ordî;
Kenîyan kole: Bijî, bijî A Z A D Î!

Kawa hesincî, Kawa emektar; na, şer.
Xudan ser henîyê de dimeşî nêre nêr.
Xelk dimeşî bê rim, bê mertal, û bê şûr...
Bijî das, çekûç. Bijî xudana kûr.

Dewra berê, berê; wê roja biharê
Li ezmana qertelek digerî sibê
Û erdê hezaran qertel çûn serayê.
Hevalno naydê. Bijî xelkê mîna bê...

Egîtek erdê ket ber kanîyekî :
"Min derbazbin. Guh nedin birîndarekî."
Ket nav, nav avê xwîna germê nermê sor...
Bijî. Bijî daîmî qurban. Bijî dor.

Lanet sultan Zuhak. Lanet sultanan...
Milet çilmisand sef baş text û tacê wan.
Dil, dil nav baxçê binarê de, binarê de...
Bijî rinê Kawa li Kurdistanê de.

Îro çawa berf dinelê serê çîyan,
Usa jî kolonyalîst ji welatan
Tên raqetandin... Torinên Kawa hijarî.
Bijî, bijî her kawa her miletî.

X W A R O K

Dixwestin bi hevalbin
Yek li wan miñ ê din gur.
Tev bijîn wek birabin
Wekhevî kirin destûr.

Bi telaqan sond xwarin
Soz û biryar hemû rast;
Her avayî bin barin
Ger ji sozê vegerin...

Mih diçêrî têr û xweş,
Jiber welat ê xwe bû,
Doş dibû newal û kaş
Ber ku neyar heval bû.

Netewitî dilê gur
Xinizî û bê sinçî,
Bel dikirin çavên sor;
Bû raman nêz û birçî!

Li ser avê kirê taw,
Got"şêli bû avzelal".
Ew biratî kire kaw!
Jîn bo min nebû melal.....

Minê gotê"no dilreş!
Tu zanî nustî kurtim,
Bê xistina lingên pêş
Nikarim avê vexwim...

Hêvî dikim kûr nebî,
Av dimeşe serberjêr.
Berve te nê şêlitî,
Diranên xwe meke kêr!!

Gur bersîv da kurtebir.

"Rast dibêjî ên dûr û sir
Lê nabînî dûr û sir,
Ger jêr bûma no bêbav!"

Gunnedayê bê gotin,
Min çengand rast û çep;
Dil kezewê wê sotin
Çav ji hev û ling jê rep.

Divê em bîra nebin

Xwarokên me gurbira!!!.....
Tucaran rast nameşin,

Ewana G U R, G U R B A V Î N!!!!.....

R E Ş O

Dibêjin wefdeke Kurdî!
 Li ser zînat û sitemkariya Ecem
 Nivîsareke dûr û dirêj,
 Li Parîsê daye sekreterê Hêyeta Umemî...
 Tê de bi ser û ber kiriye
 Çêla bisernatiya Kurdên Ciwanrû,
 Ku nînge jê natine kuştin...
 Jin û zav û zêç ji ber lingan çû...
 Ma kînga neq tête dayîn..Ho?!
 Heke xwedî neq ne dest bi dar be,
 Ola wî kirin û mirin,
 Dilpola û gurçikzinar be.
 Di navbera daxwaz û daxwaz de,
 Ferq neye ji erdê neya bi ezmân
 Reben û parsek tîn qewitandin
 Her dem natiye nasîn neqê xurtan.
 Qelsî,riya mirin û wînda bûnê,
 Mirinek kirêt,wîndabûnek bê doz...
 Çi gelê xwestiye aza bijî,
 Xwe daye nasîn bi zaravayê Banoz...
 Heke we divê neqê xwe bigrin,
 Zûka destê millet bigînin dar.
 An na,dengê me nayête binîstin,
 Dê bimînin şerpeze,bindest û bêwar...
 Agirê serxwebûnê milletan,
 Divê xebateke xurt û gelêr û yekrû.
 Tenê bi pîfîkirinê vînakêve,
 Jê re dixwaze gelek êzing û ardû..
 Ardûyê vî agirê nan,
 Divê em bin,ho..Kurdên camêr û bi rûmet!
 Mirin û heps û birçî bûn..
 Divê ji me re bibin'wek çejn û dawet.
 Gava me xwe ji vê da paş,
 Dê çawa dengê me bigêne cihan?
 Bê şerr û gels û qirrên û lêdan,
 Lingê me naçe nav axa Kurdistan
 Cinê ku îro em Kurd
 Ji bo Ciwanrû bibin piştîmêr û gazî,
 Bi top û tîfing û şûrê tazî.

Ne herwekî qels û rebenan,
Tenê çav bidin peyv û gilî û gazin..
Mênder û alîkarî û pêştmeriyê,
Biçin ji zorker û rêbirran bixwazin!..
Ma kî ye ew civata milletan?
Ew in şandiyên çend dewletên kolîdar,
wan li dora xwe civandine
Peyayên milletên qels û reben û jar.
Herwekî ew dixwazin
Ji xwe re nin qanûn û rêzan danîne,
Naxwazin rastiyê binasin
Ola wan, zor û zînat û pêkarîn e
Rê û doliwa cînanê,
Goreyî kar û daxwaza xwe digerrin in!
Çi rast be, çî derew be,
Milletên biçûk li pê xwe radikşîn in...
Bi navê neq û dadimendî,
Tovê şerr û zînat û gellaciyê çandin..
Kesê ku qîma xwe pê nanî
Bi ser de guile û bombe barandin!..
Heke ev ne welê ye,
Çawan Firansîz bi tang û top û tîfing:
Welatparêzên Cezairî.
Dikujin û dipeçêqin di bin lîngan!..
Ma ji bo çî ew koma rêbirran,
Dest nade ber darê sitema zorker?
Heke wê qanûn û rêzan hene,
Çima danade dergênê kuştin û şerr?!
Ma ne ew Koma qeşmer bû ku,
Leşkerê xwe dişand şerrê Korya?
Da ku bi zora dar û tîfing,
wan tîxin bin destê maldarên Emerîka.
Heke ranebûna Maw-Sî-Tong,
Serdarê Çîna gelêr, ew pilingê zer;
Dê Korya tev bibûna Kolî,
Tê de aza nediman tu cîna û dever...
Ji nêla din Hîna-Çînî,
Dema xwest pibe serxwe û aza;
Bê ku bazgûrê kesî be
Ajote ser kolîdar wokî Baza.

14
Qet nedinate bîra wan
ku tu rojan bi lavayî û bergêr û gazin,
Ji wê koma rêbirr û nemerdan
Serxwebûn û azadiya xwe bixwazin.
Bi şerrê Diyan-Biyan-Fû,
û berî wî bi gelek şerrên xwînriş û giran..
Şikandin serê kolîdarê pîs,
Bê nav û rûmet kirin di nav cihan.
Ji hemî milletên bindest re
Rave kirin riya serbestî û azadî,
Ku bê kuştin û mirin
Kes nagenê warê rûmet û şadî.
Berî vê bi çar sed salî
Zaneyê me Kurdan Enmedê Xanî,
Riya felat û azadiyê
Ji gernasên îro pîr çêtir dizanî
Dibêje: "Nedin bîra xwe ku,
Bê ceng û têkoşîn û sergermî!"
Ma welat tên sitandin,
Bi bergerr û lavayî û zarnermî?!..
Şerme ku em xwe deynin,
Bazgûrî zorkeran bin û bibazin.
Heke em dirêjî mirinê nekin
Wek lokê nar û hêc û girgîn,
Çawan dê bikeve destê me?
Welat û rûmet, serbilindî û jîn..

XXX

Ho...Xortê Kurd ê hêja!
hêvîya gel û welat û welatîyên min..
habe bi merdî serî hilde,
şerme û finête ji bo te îdî nivistin.
Kurdistan, wa ye gazî te dike,
birû wek şêran biçe newar û gazî..
Bavê te, dema mirinê
Ji te re nîştî bû şûrekî tûj û tazî..
Lê tenê ji ber qelsiya te
wî şûrî girtîye qirrêj û pasik û jeng!
Di nava gelên cihanê de
Tu tenê ma ye bê nav û nîşan û deng...

Wekî mêran dest bibe xwe
 Wî şûrî nilde rast û çep dawêşîne,
 Lend û kemendên di dest û lingên Kurd
 Pê bibirre û bi carekê bişkênîne.
 Gun mede gotinên qelsan
 Dê wek tiryaq laşa te bitevizînin,
 Hevaliya wan şermisarî ye
 Dê renên mêranîyê di te de bimirînin...
 Derdê te mezin; lê ne bê dermane,
 Birîna te bêteşe, gelekî kûr...
 Ji min bibnîse şîrota biran
 Te nînin derman, bê tîfing û şûr.
 Heke neyarê me yê zorker
 Çiqasî xurt be, xudan keştî û leşker,
 Bê şivisk dê zora wî biçe,
 Heke di nav me hebin sergevaz û rêber.
 Ez bawer im ku nûn xortên Kurd.
 Li bende kêsa xwe mane rawestî...
 Dê nemin serê xwe nildin
 Qet bi we nakeve ev qelsî û bindestî!
 Ez bi hêvîya wê rabûnê,
 Bûn sî sal naxwazim darê xwe bavê;
 Heke bi rûmet û azadî ne be,
 Ez vê jîna derbeder û bindest navê.

O S M A N S E B R Î

(Di kitêba Banoz de sala 1956)

A X A W E L A T

Ax, ax!

Axa welat,

Şîna xebat;

Tu bûye par

Bin destê neyarî..

Tu evîna me

Evîna giran,

Ji me bûye bar

Bo herçar biranî..

Dayika bedew,

Ji ber çavên me

Dest avêtin te!

Nizm bû serên me,

Em mane bê arî..

Axe welatî,
 Kada felatî
 Hatî istiran,
 Bi xwîna lawan!

Niha vedirşî
 Nêm û xwîna me,
 Li pêlme û Tatwan!..

Ew petrola nâm û xwîn
 Neyar kirin nar û dîn.
 Pê têt dikirine,
 Tank, çek û balafir,
 Li ser lawên te de,
 Dikine ew zire zirr!

Daka Kurdî
 Meçirîne sîngê gewr,
 Bitewite wek berê!
 Veşartîbe wek cewner,
 Em hatine ber serê!

Me dane nev nerçar dest
 Tu şa bibe bigre şert.
 Bi mîlyonan rûniştvan,
 Dijîn ser pehlewên;
 Kurê te ê serkevin
 Ev rastîye sed û sed....

R E Ş O

 H O S Ş I Y A M İ N (wasîyet)

Wê çaxa ez mirim,
 Hûn bi dil û gurçiyê min Silêymanî yê de tişteki bikin;
 Ne bigrîn, ne jî bitalin...
 Ez hejarim, diravê min tunîne;
 Lê kincên min bavên bin nigan;
 Rêwi bire pêlî wan bikin û wer derbaz bibin...
 Ser binivîsin tenê.
 "Vana çekêd wî merovîne, ê ku gerîya dû wetenê
 "Bê teresî, bê zalim, bê xwîn, bê girî..."
 Heytê min bişewitînin ser çiyayê Suphanê;
 Xwalyê min bavên ber bê çardêr:
 Ew bire rind bela bibe li vî welatî...
 Ne bigrîn, ne bitalinê ne jî biqîjin!
 Qatî bikin, ciîkarekê bixşînin tenê...
 Rêzikîya giştina zeviyê,
 Rûnênîya çavêd min bikin bin bîyekî
 Di TOR'êda kêleka kanîyekê.
 Rojêd navînê nêlûna teyra dorê nebin rinde,
 Ma tuncbin, ez çi bikim, hûn çi bikin?

Bang Xwedê ne bikin!
Ji İsa nezar û nensed salî..şûnva,
Tutişt ne bêjin wê daka mina dînra...

M. B O R

ÇÎROK

D İ Z Ū L A W İ K

-Gelo ez vî zêrî jî bigrim an na?

Payîza paşin,baran nûrik nûrik dibarî...

Nivê şevê derbaz bûbû. Tarîyeke qalindî kûr bajar zeft kirî bû. Tarî sultanê wê gavê bû. Çavan çav neditît. Ezman û erd hev qelivîbûn. Sînor nîç tunebû. Banî,dîwar,pencere,derî,nûstînên têlgraf û telefon,baçe..Hîç, nîç tiştêk nedihatin naskirin. Taxe û şeqem herkes bûn; tenê car li caran dûr ve an dengê dîkekî,an jî qîjîna pîpika payerên (nôbetçi) taxa dihatin û nav xûşîna baranê de dinelîyan,ûnda dibûn. Ox, xûşîna baranê,çiqas xweş û delal bû!.. Nizanim,gelo we bin baranê-de deşteki de nîç rêwitî kirîye,an na? Baran çawa deşte de ser pelax, giya,qûm û keviran de xûşîneke kûrî qalind derdêxe;ûsa jî niha vê demê de ser banî û nav şeqeman de dixebitîn... Ger helbestvanek,xwadîyê mêji,wê derê amedebûya,wî dikarî derheqa zûlmetê de helbesteke bê mirin biafiranda,ger resamekî anacî mezin bixwesta bedewîya zûlmetê resmî bike,îcap dikir ew wê bîstekê de wê derê nazir bibûya,ger kompozîtorekî bixwesta kilamekî ebedî,dengekî bê mirin bixûlqîne,lazim bû ew wê gavê de li wê şeqemê bijîya,bigerîya... Bin baranê de,nav xûşîna baranê de,merov dixwaze ner derd û kûlên xwe bîrbibe!.. Ax!..

Wê demê de,ro,merov û qûrtîn;sev,tarî,bêdengî û xof hakîmê bajarê Dîyarbekirê bûn: Pîyê êvarê pale ji kargehan û îşxanan derdiketin,diçûn qehwexanan,an jî malên xwe. Gava paydosa kargehan xebatker û çerçiyên bazaran jî ji şûxûl diênirîn. Gava mixûrbe diket erdê,esnafan dûkanên xwe kîp dikirin û zûka diçûn malên xwe,ta zelalbûna sibê ji xaniyên xwe dervediketin... Saetekî-dû seatan du şivê re,qehwexane jî dihatin girtin... Êdî dewra kerhesîyê û xofê dihatin. Şevê carcara şeqemîkî de an riwêlek diteqîyan,an jî qîjîna dû-sê serxoşan bilind û wenda dibûn. Şêvê diz,fîrar,qaçakçî û şoreşvan dixebitîn...

Merov çî bike? Dinê bi dore û bajarê Dîyarbekirê kevne,xwadîyê van edetanan,ên ku nakîmê herkesîne! Mesela diz dikarî şevê dûkanekê talan bike,lê sibê lazime ew here mijgeftê;zabît alîyekî segman dikûtan,alîyê din digotin:"Qîymeta merovan bizanin."Tacîr-vira:"Pere her derî vedike,her tiştî dikare bikire.",wê derê:"Ez mu'mînîm." Mela mijgeftê de pesn didan namûsê,lê gava ji mijgeftê derdiket,diçû ba jinekê mêr. Va Dîyarbekir bû,bajarekî din ne bû! Ew tijî çîrok û efsane bû.

Wî dixwes Memo bike dizekî anac. Carcaran şîret lê dikirin, şert û şîrûtên dizîyê pê re dikot û dinêtirandin. Merû va ne dikarî têbighên (fembike) gelo ewna nerdu dostin an na? Bi texmînan, wan jî ne dizanîn. Hevgirtînek ecêp û mezin nava wan de hebû.

Apo rind li ser şemûga derîyê pêşîyê bû, ê ku niv vekirî bû. Tenê carcaran baranê devrûyên wî dixist.

Baranê zêde kir. Brûskê têva da; xafilda, nişkava rûnayîyeke mezin karket. ~~Simêlekê girî tilxir li ber poz bû. Bê rîş bû. Rûyê rastê de rêça birînekî dirêjî kûr hebû. Pozê wî zêde pan bû. Enî teng bû. Bin şewqekî kevn de porên gewr û kurt xayî dikir. Bejneki dirêjî: qalind nav ceket, kurtik û pantolun de bû... Qûrtîna ewran hat. Tarîyê dîsan her dor zêft kirin. Bona dizîyê va şewek çak bû: Bin baranê de polîs û payer tew nagerin...~~ Bejn û devrûyên Apo natin kifşkirin. Simêlekê girî tilxir li ber poz bû. Bê rîş bû. Rûyê rastê de rêça birînekî dirêjî kûr hebû. Pozê wî zêde pan bû. Enî teng bû. Bin şewqekî kevn de porên gewr û kurt xayî dikir. Bejneki dirêjî: qalind nav ceket, kurtik û pantolun de bû... Qûrtîna ewran hat. Tarîyê dîsan her dor zêft kirin. Bona dizîyê va şewek çak bû: Bin baranê de polîs û payer tew nagerin...

Dilê wî cişkarek dixwest; lê tedbîr lazim bû. Difikirî: Nîvê emrê wî ê pir derbas bûbû. Kaltî bergen de (ufuk) xayî bûbû. Ta îro tim nav çilêrî û qevçilîya cemîyetê de, nav tarîyê de xebitî bû; qet tişteke dest neketî bû. Mana emrê wana çibû? Pir caran, biryar (qerar) dida; ji dizîyê çîrî (xeyidî, qarî) bû... Kargen û îmalatxanan de li karekî digerî lê gava karbidestan (memuran) mêzeyî cûzdanê wî dikirin, kar nedidan wî. Wî sond dxwar: "Min bawer bikin, ez êdî merîyekî rindim. Naxwazim dizîyê bikin... Ez peran naxwazim. Tenê cîyekî raketinê û nan. Soz, ezê ji pâlên (karker) din zêdetir bixebitim..." Karbidestan kin dibirîn: "Kar nîye"

Hêdîka kûxîya:

- _ Lez meke, Mêmik... Gişt zêran top bike...
- _ Xwînsarî û bêxof, yek; xebat û întizam dûdu; Bêbawerî û...
- _ Kûro, tu çi qisan dikî ?
- Dengê kenê Memo nat!
- _ Fêlbazî, sisê...

"Apo" dixwest zûda îş xilas bike û bi silametî ji vê şeqemê (sokak) derkeve. Dilê wî de giranîyek pêda bû. Wî jî ne dizanî çima?.. Lê ne dixwest vê lêwik re bêje û wî bitirsîne. Bi destê xwe ê rastê ew dilopên baranê paqij kirin, ên ku ser enîya wî kom bû bû n.

Hêdîka şîret kir :

- _ Dema û dora galegalan nine...
- Memo guh neda gotina wî; mîna nav lîstikeke xweşî delal de bû, ji dilxweşî ne dizanî çi bike. Va ne cara yeka bû: Ta niha gellek caran Apo re xebitî bû, tirs û ecemîtîya wî wende bûbûn: Vana şertên serketinêne (muvafaqîyet), şorên tene... Tara, tara ,

20

tîtîra^I... Apo, min bazinekî bênemê bedew dît. Ger daka min hebûya, minê ev pêşkeşî wê bikira. Tara^I tara^I çi delalî bi resmên gulan hatî-ye neqîşandin. Ox, kêrekî zêr... Apo, tu êdî wan kêrên xwe bavê. Ewana bêbina û bê qiymetin... Vê bigre... Hû? Mêzike, va çiqas zexm û rinde^I Te dît, an na?

_ Ez benî, ez derva me, tu nundirdayî, çawa ez dikarim, bibînim...
Zû bike^I

Memo kêra zêrîn qûla dêrira dirêjî Apo kir:

_ Hin^IHin^I Bistîne, ...

Apo kêr girt, kir berîya xwe. Serê xwe hejand. Ji zarotîya Memo xeyîdî bû. Ger şûna Memo de xortek, an jî kalek bûya, wî niha zûdava şorên bê mûnasip gotîbûna... Zarotî û sextîya Memo dest û pîyên wî girêdabûn... Aliyekî dilê xwe de difikirî, "~~XXXXXXXX~~Divê min va lawkê sexî belengaz ne kiribûya nav van îşên xwe ên qevçî^I..." Aliyê din got:

_ Mémik, bi lezbe...

_ Deqekî pêşta, te got, lez ne pewîste...

Apo tîfî erdê kir, simêla xwe bada. Şeşara xwe derxist.

_ Niha pêwîste^I

_ Hêj sibe dûre... Baran jî dibarê... Peyîze, Va dükana çi germe.... Welle, min dixwest vira razê... Çi kûrsîkî çak... Divê, em van kûrsîyan jî bibin... Oda me de kûrsî nîye... Tenê qatek cil heye... Van odayên xelkê çiqas rindin... Heylo hayê... Tara, tara...

Apo ji van şor û nenekên Memo zehf şaş û maş bû. Va cara pêşin bû, dora dizîyê de Memo dikenîya û nenek dikir: "Va şeytane, çiyê? Eynî ka diwê dolê şeytine... Sexîye... Meslegê min dizîye, bona wê yekê, min ew kir diz... Tu^I... Heyret, bona vê xwîsarîyê; heyret... Ecêp? Ecêp kdîn nebûbe... Ji tirsan? Na bavo, tenê zaroye, têngnêye... Kûrike? Em nê di sî-nêmêdane, dizîyê dikine... Yarebbî tu me biparêze.... Yarebbî komekîyê bide me..."

Memo dest bi lorandinê kir:

Ax, heylo^I Bavo, heylo hay^I...

Vî welatî sebra min nayê...

Wî welatê ninekî bê derd

Digerim, ê ku tijîye rez

Û portaqal, dostî û çerez^I...

Ax, heylo dayê, neylo dayê^I

Va kilamêkî kevnî meşûrî bedew bû. Denga Memo jî zehf xweş bû.

Tewata Apo hate birîn, şûna xwe de livîya, livîya. Wî edeta neşên xwe ûnda kir. Hezar carî pûşman bûbû ku tev Memo hatî bû... "Qûsur, qûsura mine... Çima an tenê, an jî tev camêrekî din natim..."

Na tenêbûn rind nine...Lê divê tev²¹ zilamekî... Yarebbî alikarîya xwe ji me negre."

- Kuro Memik, tu dîn bûye ?

- Çima Apo ?

- Tu ! Çer çima... Kûçik... Ax, na na... Kûro, ez gorî, va zeman û şûna kilam û evînê nine... Wexta îştâ, merov çawa dikare bistirêne ?..

- Çima nikarî ?

Hember wê pirsê de Apo lal bû. Xwûyek sar li ser enîya kom bû.

Memo dirêj kir:

- Dema ez ba terzî dixebitîn, ewana him dixebitîn, him jî kilam digotin... Dawî, ox... Her tişt xelas bû... deqîqekî din rê bide, kerem bike... Belê... dayê... Qet zêr û zîv nema... Min giştik paqij kir... Tûrê min gelekî girane na... Sê-çar kîlo hene... hûn... Tûr bigre... Tu dilxweş bûyî, Apo ?

Apo nefesek dirêj kişand; riwêla xwe kire berîya xwe...

- Hele şûkir ! şûkir !

Wî destên Memo girt û Qûla dêri re derxist. Tûr kire bi piyê xwe ê rastê, derîyê pêşîn girt; kilît kir û kete rê, dilê xwe de: " Van zêr û zîvana dikarin min û Memo vê zivistanê îdare bikin... Towe, ta biharê, ta dawîya vana tê dizîyê nakim. Xwedê tu şahîdê minî... Soz.. Ezê Memo bidim ber xwendinê... hi... Nabe... Çima nabe ? Zarokî paqije... Bire ji feqîrî û dizîyê xilas bibe !.. Barê çûrt bû, rizîya... Bire ê wî nerize... Him destmiza wî jî di vê dizîyê de neye... "

Ber dîwaran de ner dû bin baranê de dilerizîn. Oda wan gellekî dûr bû, taxekî feqîr de bû...

Xafilda, koşê şeqemek piçûk de sê dengê îşk û sert bilind bûn:

- Melivin !.. Emê we bikûjin! Destên xwe bilind bikin... Devê sê riwêlan rind ketin herdû kêlekên Apo ku wî xwînsarîya xwe qet weda nekir. Tûrê tijî mûcewherat jî di destên wî de şeqitî û kete erdê. Memo mat bû; nav lingên qeletûyan de sekinî bû. Destên xwe hêjadin, dixwest tiştêkî bêje, lê zimânê wî negerîya. Devê xwe vekir, lêvên xwe livîyan; hewên baranê ketin devê wî. Van hemû tiştana di nava bîstekê de derbas bûbûn...

Apo:

- hûn kîne ?

Di vê zûlmetê de serçav û sersekeyên kesî nedinat naskirin: Tenê deng û nereket... Nav xûşîna baranê de galgalên wênan pir bêtoşe bûn... Gava Memo bêneşî destên yekî girt, şelmaqekî giran li rûyê wî ê rastê ket.

Apo:

22
_ Hûn hevalên wî lawikîne? Eybe, hûn çima dikûtin?... Hûn kîne ?

Dengekî:

_ Em merovê ji te pêttir û fêlbaztirin.

Apo:

_ Hûn dizanin ez kîne?

Dengekî din:

_ Belê... Tu jî dizekî mîna meyî. Te li dûkanek piçûk mûcewharat aizî, emê jî li te bistînin.

Nîneyet ji qirika Memo, yek bi yek şûr derketin:

_ Vana zêrê minin... Zêrê minin vana... Deste Apo medîn... Welle bille min dizîn... Min dûkan şêland...

Dengê şelmaq, gûrmizk û pînan ketin nav nalînên lêwîk, ê ku vetevijî û kete erdê...

Apo:

_ Gelo nûn tew merov ninin?

"Em merovên ji te zexmtir û pêttirin":

_ Ger polîs merove, em jî merovin...

Dengê pînan dom dikir, lawik diqîjîya...

Apo:

_ Însafa we qet tunneye?

"Belê"

_ Însaf çiyê?... Însaf bona belengazan zerar, bona dewlemendan kare, qezence...

Apo:

_ Va dema dema Weye. Lê dora û dema min jî ê were.

Dengê belê:

_ Dora te ne, lê songîya te hat.

Qameke qalindî dirêj ta binî kete nav dil û kezewên Apo, ê ku mîna qewaxan li ser piştê ket... Dengê bazdana sê çift lîngan li ser kevirên şeqemê de bilind bûn, dîrketin, sist û ûnda bûn.

Memo hêdî hêdî rabû ser çokên xwe, nêzîka bedena Apo bû. Bê deng destên xwe ser devrûyên wî de gerandin; tilîyên wî dilerzîyan. Hûstîyê Apo tiji tiştêkî germî nerm bû. Xafilda brûskêkê veda; ronakî kar ket. Ji sîngê Apo xwîn nola ava kanîyên biharê dinêrikî, diçû, diketin ser kevirê şeqemê... Çavên Apo vekirî mabûn; te digot, ew ka sarkalm û zelûlî tijî bûbû. Ronakî hat qedandin.

Memo berê destê xwe ê rastê nêjad; nêjand. Hemû çokên wî rind şil bû bûn. Av ketî bû ser çermê wî... Paşê bûl bû, serê xwe kir nav sîngê Apo ê bi xwîn:

- Bazdin ,werin,merovek kuştin... 2.3 İmdat^I, Merovek kuştin.

Tarıya şevê de,baranê tavên xwe zêdetir dikir û nişka dibarî. Derva sar bû. Peyîzê kurmê xwe ê paşin dirijand. Qurtîna baranê zêde bû bû. Merov digot,ka ew dera çol bû.

- Hawar^I Çirrî û gazî^I Merovek kuştin^I İmdat^I Merove çakî mêrxasî rind kuştin^I Werin^I

Şeqemeke Dîyarbekirê de xwîn tev avê dinêrikîn. Hemû deri û pencekîp û girtî bûn. Lawikek nava şekemekî de ser meyitekî bû...Tarî bû^I..

M e h m e t B O R

H O X O R T

I

Ho xort ^I
Xortê Kurd,
Pêşengê xebat,
Hêviya welat,
Kurrê bav û dê
Ji bo azadî,
Ji bo serbestî,
Bi şev û bi roj,
Me divê xebat.
neval û hevre
Azadî,bi dûrketinê..
Berî her tiştî,
Ji her ramanek,
Ku me bi dûrxe,
Ji armanca me.
Heya em navên,
Ramanên cankuj
Di nav serên xwe,
Çawan sar dibe,
Ev tivanca me.
din ji me,
Bawerin ku,
Azadiya welêt,
Ji neyaran,
Ji zorkeran,
Ewe serxwebûn.
A rast,
Çi ramanek kevn
Çi ramanek nû,
Ku me girêde,
Me dike kolî,
Ew e winda bûn.
Divê em,
Berî her tiştî,
bi nêarîna xwe,
Bi ramana xwe,
Aza bin serbest.
Çiqas em,
Bêne girêdan,
bi ramanên xelkê,

II

Li ser riya wan,
Dê bibin bindest.
Bo çî tu ?
Xwe qels dibînî,
Kêmtirî xelkê,
Dûvik û terî,
şermende,
neben û bêkêr.
Çi roja,
ku bûye şerr,
ku bûye ceng,
Tu dibû serdar,
Tu bû nijdevan,
her tu bû piştmer.
Ji bo çî ?
Tu bikî,
Xelk bixwe,
her ji keda xwe,
Bimînî bêparî..
Ji dilpakî,
Bi dilqencî,
Bêyî xapandin,
Bimînî li paş,
Xulamê neyar.
Bese, ho^I
Çavê xwe veke,
Da ku carek din,
wekî her carê,-
Neyî xapandin.
Baş binas,
Riya xwe,
Anmanca millêt,
Da giyanê Kurd
Bête vejandin.
Azadî,
Ji bo te
Ku bi tukesî,
Bi tû ramanan,
Neyî girêdan.
Yekarmanç,

III

Yek rêzan,
Yek raman,
Xebatê bikî,
Ji bo Kurdistan.
Ji bo îro,
Ev gotin besin,
Heke zanibî,
Ji min bibhîse,
şîreta biran.
An na,
Dê bê xapandin,
Ji dilpaqijî,
Bibî part ji bo,
Rovî û Guran.

Osman S E B R î
(Kitêba BAHOZ rûpel 67)

T Ê D A Y Î

Rûpel

Nivîskar

Nivîsar

Şoreşa Kurd û Daxwaza		I-2
Awtonomî bo Kurdistanê		
Nîvro (Iraqê)	SORO	2-4
Kurdistan û Serxwebûn	REŞO	4-6
Serpêhatî	DERKETÎ	
Kronolojîya Nivîskarên		
Kurd li Kurdistanê		6-7
Bakur	REŞO	
Rojî Reşî Şeşî		7-8
Eylul	Pîremerdî	
	(Bi pênuşa K. Fuad)	
Be Derbederî	HÊJAR	8
	(Bi pênuşa K. FUAD)	
Şewaş ji Xwedê	REŞO	8-9
Marşa Xortê Kurda	M. BOR	9
Newroz	M. BOR	10
Xwarok	REŞO	11
Wefda kurdî	O. SEBRÎ	12-15
Axa Welat	REŞO	15-16
Hosîya Min	M. BOR	16-17
Çîrok	M. BOR	17-23
Ho Xort	O. SEBRÎ	23

PÎROZÎ

Malbata kovara " Hêviya Welêt", ~~WXXX~~ Cêjna we a NEWROZ pîroz dike û di xebata welatî de jî ~~XX~~ serbilindî, xweşî û serketinê dixweze!

TIKA (rica)

Em karkirên " Hêviya welêt" li xwendevanên xwe tika û hêvî dikin ku bi nivîsarên xwe alîkariya me bikin. Hûn dikarin bi hemû zimanan û bi gişt zaravayên kurdî binivîsin. Emê ên ku bi zimanên beyanî natine nivîsîn wergerînin kurdî û belav bikin.